

خبرنامه داخلی

انجمن علمی اپیدمیولوژیست های ایران

سال دوازدهم - شماره ۱۸ - تیرماه ۱۳۹۲

رئیس انجمن: دکتر ابوالحسن ندیم

دبیر انجمن: دکتر کورش هلاکوئی نائینی

گردآوری مطالب خبرنامه: دکتر منوچهر کرمی ma.karami@umsha.ac.ir

همکاران این شماره: دکتر محمد فرارویی و سرکار خانم الهام کوکبی

آدرس دفتر انجمن: تهران - انقلاب - خیابان قدس - نبش کوچه شفیعی - شماره ۱۹ - طبقه سوم - اتاق ۶۴.

تلفن و دورنگار: ۰۲۱-۶۶۹۵۴۲۳۲

ایمیل خبرنامه: irea.newsletter@gmail.com

صفحه اینترنتی انجمن: <http://irea.ir>

ویژه نامه هفتمین کنگره اپیدمیولوژی ایران

هفتمین کنگره اپیدمیولوژی ایران در یک نگاه

هفتمین کنگره اپیدمیولوژی ایران به میزبانی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج با عنوان "اپیدمیولوژی اجتماعی" در تاریخ ۲۴ الی ۲۶ اردیبهشت ماه ۱۳۹۲ با حضور اعضای محترم انجمن علمی اپیدمیولوژیست های ایران و شرکت کنندگان محترم برگزار شد. به استناد گزارش دبیر محترم علمی کنگره جناب آقای دکتر فرارویی، حیطه ۳۶ درصد از حدود ۴۸۰ مقاله ارسال شده به دبیرخانه کنگره، مدیریت بیماری ها و آسیب های اجتماعی، ۳۲ درصد علوم اجتماعی و تعیین کننده های سلامت، ۱۲ درصد خانواده و الگوهای زندگی سالم، ۲/۶ درصد روش شناسی در اپیدمیولوژی اجتماعی و سایر مقالات سه حیطه جغرافیای سلامت، سیاست گذاری و روش های نوینو چالش های آینده را پوشش می دادند. مدرک تحصیلی ۵۸ درصد از ارسال کنندگان مقالات کارشناسی ارشد، ۲۷ درصد دکتری تخصصی و سایر افراد پزشک یا کارشناس بودند. خوشبختانه توزیع فراوانی رشته تحصیلی ارسال کنندگان مقالات بیانگر اقبال همکاران سایر رشته ها غیر از رشته اپیدمیولوژی بود، به طوری که ۵۹ درصد از سایر رشته ها از جمله پرستاری، بهداشت عمومی، آموزش بهداشت و غیره بودند. بیش از ۶۵ درصد از ارسال کنندگان مقالات به دبیرخانه کنگره از همکاران غیر هیات علمی و ۳۵ درصد از اعضاء هیات علمی دانشگاه و موسسات آموزشی بوده اند.

مروری بر سخنرانی های جامع

به طور کلی کنگره در بخش پوستر و سخنرانی با ارایه سخنرانی های جامع در موضوعات دارای اهمیتی شامل نقش اپیدمیولوژی در مدیریت بیماری ها توسط جناب آقای دکتر ندیم، مدیریت بیماری ها توسط جناب آقای دکتر گویا، تاریخچه آموزش اپیدمیولوژی در ایران توسط جناب آقای دکتر هلاکوئی نائینی، عدالت و اخلاق در نظام سلامت توسط جناب آقای دکتر اسدی لاری، عوامل اجتماعی و مرگ کودکان توسط جناب آقای دکتر نبوی زاده، روش تحقیق در اپیدمیولوژی اجتماعی توسط جناب آقای دکتر حقدوست، ترجمان دانش توسط جناب آقای دکتر مجدزاده، رویکرد نوین به تحقیقات پزشکی توسط جناب آقای دکتر چمن، موضوعات و روش های غالب در مطالعات اپیدمیولوژیک توسط جناب آقای دکتر فرارویی و اصول

مداخلات میدانی جهت تغییر رفتار توسط جناب آقای دکتر شمس برگزار گردید. سخنرانی‌های شرکت کنندگان نیز متناسب با ۶ محور کنگره در ۵ پانل با عناوین علوم اجتماعی و تعیین‌کننده های سلامت، مدیریت بیماری‌ها، بلایا و آسیب‌های اجتماعی، سیاست گذاری، ارزشیابی و عدالت در حیطه سلامت، روش‌شناسی در اپیدمیولوژی اجتماعی و جمعیت، محیط، جغرافیای سلامت والگوهای زندگی سالم ارایه گردید و با مشارکت حضاران در کنگره مورد پرسش و پاسخ قرار گرفت. در ادامه چکیده‌ای از چند سخنرانی جامع آورده شده‌است.

در ایران، اپیدمیولوژی به عنوان حرفه ای مستقل در سال ۱۳۳۰ در جریان تاسیس سازمان همکاری بهداشت (با همکاری وزارت بهداری آن زمان) شناخته شد. پس از تاسیس دانشکده بهداشت در دانشگاه تهران، دکتر محمدعلی فقیه در سال ۱۳۴۵ به عنوان استاد اپیدمیولوژی و دکتر ابوالحسن ندیم (بنیان‌گذار اپیدمیولوژی در ایران) به عنوان دانشیار اپیدمیولوژی منصوب شدند. دوره کارشناسی ارشد اپیدمیولوژی در سال ۱۳۵۴ در دانشگاه شیراز راه اندازی شد و به‌دنبال آن از سال ۱۳۶۵ برنامه دستیاری اپیدمیولوژی راه‌اندازی شد. به فراخور نیاز و به عنوان نقاط عطفی در تحول آموزشی و حرفه ای اپیدمیولوژی در ایران هیات متحنه و ارزشیابی اپیدمیولوژی در سال ۱۳۷۵ و انجمن اپیدمیولوژیست های ایران در سال ۱۳۷۹ تاسیس گردیدند. برنامه آموزشی دکترای تخصصی اپیدمیولوژی (پی.اچ.دی) در سال ۱۳۸۷ در شورای عالی برنامه ریزی وزارت بهداشت مصوب و ابلاغ و در پی آن بر اساس مقررات وقت برنامه دستیاری اپیدمیولوژی ملغی شد. تا اردیبهشت ماه ۱۳۹۲، ۵۵ نفر فارغ التحصیلان پی.اچ.دی خارج از کشور به ایران بازگشته اند و در ایران حدود ۷۰ نفر دستیار و ۱۲ نفر پی.اچ.دی و ۱۸۰ نفر کارشناس ارشد اپیدمیولوژی فارغ التحصیل شده اند. جدی ترین تهدیدها را برای توسعه رشته اپیدمیولوژی در ایران می توان توسعه کمی بی هدف و افت کیفیت آموزشی و عدم وجود ضمانت اجرایی برای به نتیجه رسیدن جهت گیری های راهبردی دانست (دکتر کوروش هلاکویی نایینی).

عدم تعادل فیزیکی و اقتصادی- اجتماعی در شهرها، موجب افزایش فاصله طبقاتی میشود که خلاف راهبرد عدالت است. هدف از این مطالعه، سنجش نابرابریهای اقتصادی-اجتماعی مؤثر بر سلامت به تفکیک مناطق ۲۲ گانه و ۳۷۴ محله کلانشهر تهران و برنامه ریزی و اقدام برای کاهش نابرابریهاست. دور دوم طرح سنجش عدالت در شهر تهران با اصلاح و بروز رسانی پرسشنامه پیمایش اصلی برای پوشش دادن شش حیطه: زیر ساخت و محیط فیزیکی، حیطه توسعه انسانی و اجتماعی، توسعه اقتصادی، حکمرانی، سلامت و تغذیه و حیطه فرهنگی و ۶۵ شاخص تعریف شده، در سطح تمام محلات تهران در پاییز ۱۳۹۰ انجام گرفت. روش نمونه گیری در این مطالعه مقطعی، طبقه بندی چند مرحله‌ای خوشه‌ای سیستماتیک بر روی ۱۶۰۰ خانوار در هر منطقه بود. داده های ۳۴۷۰۰ خانوار متشکل از ۱۱۸۰۰۰ نفر به تفکیک ۳۶۸ محله تهران جمع آوری و نابرابریهای اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و سلامت خانوار احصا گردید. بیسوادی در افراد ۷ ساله و بالاتر به نسبت دور نخست مطالعه افزایش یافته و تفاوت چشمگیری در بین مناطق و محلات برخوردار و کم برخوردار وجود دارد. حوادث خانوار در تهران کمتر از دور اول شده اما در مناطق کم برخوردار میزان حوادث افزایش یافته است. درصد خانوارهایی که حداقل یک فرد سیگاری داشتند به نسبت سال ۱۳۸۷ کمتر شده و این کاهش بویژه در مناطق کم برخوردار بیشتر بود. فعالیت فیزیکی، تناسب اندام و مصرف سیگار در خانوارهای مناطق برخوردار تهران بیشتر بود. نتایج دال بر نابرابریهای قابل توجهی است که در شاخصهای سلامت و عوامل اجتماعی و اقتصادی در بین خانوارهای ساکن در مناطق و محلات کلانشهر تهران وجود دارد و نیاز به مشارکت مردم، نهادهای غیردولتی و دستگاههای ذریبط در زمینه کاهش نابرابریها و دسترسی یکسان و آسان به مواهب زندگی در جهت آرمانهای اخلاقی و عدالت محور بیش از پیش محسوس است. (دکتر محسن اسدی لاری).

به عنوان یک رشته تلفیقی، برای مطالعه در زمینه اپیدمیولوژی اجتماعی، تخصص و دانش در زمینه جامعه‌شناسی، انسان‌شناسی و اپیدمیولوژی ضروری است. برای چنین تحقیقی لازم است ابتدا سطح و وسعت تحقیق را تعیین نمود و بر اساس سوال پژوهش بهترین متدولوژی را اتخاذ نمود. به صورت خلاصه این تحقیقات می‌توانند در سطح کلان (ماکر)، متوسط (مزو) و خرد (میکرو) انجام شوند. در تحقیقات کلان بررسیهای اپیدمیولوژیک بیماریها و سلامت در رابطه با موضوعات فرهنگی (زبان، نرمها و هنجارها، رقابتها و همکاریها)؛ دموگرافیک (شهری شدن، مهاجرتها، و جمعیت‌های به حاشیه رانده‌شده)، اقتصادی (نابرابریها، تضاد منافع، بازارها و نیازهای القایی) و تغییرات اجتماعی (جنگ، انقلابهای اجتماعی، جهانی شدن و موضوع پست مدرن) اشاره کرد. بیشتر تحقیقات در این زمینه مطالعات اکولوژیک و همچنین تحقیقات بر پایه بانکهای اطلاعات بین‌المللی و یا حتی اطلاعات جامع درون کشوری هستند. در مطالعات میانی می‌توان به مباحثی مانند ساختار شبکه ارتباطی افراد (اندازه

شبکه، تعداد ارتباطات، مکانیسم ارتباطات و رابطه‌های واسطه‌ای) و دینامیک گروهی (ارتباطات چهره به چهره، ارتباطات الکترونیکی، کلامی و غیر کلامی و عمق و نوع ارتباطات) اشاره کرد. عمده تحقیقات در این سطح از نوع مدل‌های آنالیز شبکه‌ای کامل و ناقص و مطالعات کیفی هستند. در مطالعات خرد بیشتر در سطح افراد جامعه به حمایتها و تضادها (مالی، سازمانی، اطلاعاتی و عاطفی)، مشارکت اجتماعی (آموزش، تشدید و ترغیب نقشهای اجتماعی)، دسترسی به منابع (نابرابریهای فردی، تضاد منافع، بازرهای القایی)، تاثیرات اجتماعی (نرمهای خطرپذیری، نرمهای پذیرش و قالب‌سازیها) و مشارکت اجتماعی (آموزش، ارتباطات بین افراد و نقش اجتماعی) اشاره کرد. در این مطالعات می توان از انواع مدل‌های تحقیق در مطالعات مشاهده‌ای مانند مطالعات مقطعی، طولی و اکولوژیک استفاده نمود (دکتر علی‌اکبر حق‌دوست).

مروری بر کارگاه‌های برگزار شده در هفتمین کنگره اپیدمیولوژی

هفتمین کنگره اپیدمیولوژی ایران دارای برنامه‌های جانبی از جمله برگزاری سه کارگاه مفید با عناوین آشنایی با مدل‌های شبکه عصبی مصنوعی در اپیدمیولوژی توسط جناب آقای دکتر موسوی‌زاده، آشنایی با مدل‌های تحلیل شبکه اجتماعی و کاربردهای آن در اپیدمیولوژی توسط جناب آقای دکتر حق‌دوست و آشنایی با مدل‌های پویا در بیماری‌ها با استفاده از نرم‌افزار Berkeley Madonna توسط جناب آقای دکتر رضائیان همامی بود.

نشست مجمع عمومی انجمن علمی اپیدمیولوژیست‌های ایران

در هفتمین کنگره اپیدمیولوژی ایران، مجمع عمومی انجمن علمی اپیدمیولوژیست‌های ایران تشکیل و اعضای هیات مدیره هفتمین دوره پس از برگزاری انتخابات براساس اساسنامه انجمن تعیین گردیدند. در این نشست اعضای هیات مدیره ششمین دوره نیز به ارایه گزارش عملکرد خود پرداختند. علاوه بر این، صفحه اینترنتی انجمن با هدف تعامل بیشتر با اعضای محترم انجمن علمی اپیدمیولوژیست‌های ایران و با تسهیلات ویژه‌ای به آدرس <http://www.irea.ir> افتتاح و معرفی شد.

لطفا با نظرات ارزنده خود ما را دربرابرتر کردن این خبرنامه یاری کنید. اعضای محترم، دانشجویان و مدیران محترم گروه‌های اپیدمیولوژی می‌توانند مطالب مدنظر خود را از طریق آدرس ایمیل ma.karami@umsha.ac.ir ارسال کنند تا با نام آنها در خبرنامه درج گردد.